

O POZÍCII HORIZONTU SANTOVKA – HLUBOKÉ MAŠŮVKY – FALKENSTEIN – ALSÓNYÉK V LENGYELSKEJ KULTÚRE

JURAJ PAVÚK

Po výskume sídliska v Santovke bola najmä podľa ornamentu keramiky stanovená synchronizácia horizontu Santovka – moravská maľovaná keramika fázy MMK Ib a moravsko-rakúskej fázy MOG Ib lengyelskej kultúry na Slovensku, Morave a v Rakúsku. V západnom Maďarsku osídlenie z toho horizontu doposiaľ nebolo známe. Až exkluzívne nové výsledky veľkoprošného výskumu na lokalite Alsónyék-Bátaszék v juhovýchodnom Zadunajsju doložili osídlenie obdobnej fázy lengyelskej kultúry aj v tejto časti Maďarska. Podľa pôdorysov kolových domov, pochovávaní v areáloch sídlisk, kubusovitých dóžičiek a antropomorfnjej plastiky možno tento sídliskový komplex synchronizovať s fázou Santovka na Slovensku a tým aj s vývojom na Morave (MMK Ib) a v Dolnom Rakúsku (MOG Ib). V Maďarsku severne od Blatenského jazera tento horizont nie je známy. V texte sa diskutuje otázka trvania a synchronizácie pohrebísk na sídlisku v Alsónyéku, kde chýba keramika odpovedajúca stupňu Lengyel II a III na Slovensku, Morave a v Rakúsku. Podľa relatívnej chronológie žiadna časť z tamojších pohrebísk nemohla byť súčasťou skupiny Tiszapolgár v Potísi.

After excavating the Santovka settlement, the synchronization of the horizon of Santovka – the phase MMK Ib of Moravian Painted Ware and the phase MOG Ib of Moravian-Austrian Lengyel culture in Slovakia, Moravia, and Austria – was determined in particular according to the ceramic ornament. In western Hungary, settlements from that horizon were still unknown. Only the exclusive new results of large-scale excavation at the Alsónyék-Bátaszék site in south-eastern Transdanubia demonstrated the settlement of a similar phase of Lengyel culture also in this part of Hungary. According to the house plans, burials on the settlement, cubus-shaped jars, and anthropomorphic sculptures, this settlement complex can be synchronized with the Santovka phase in Slovakia and thus with development in Moravia (MMK Ib) and Lower Austria (MOG Ib). In Hungary, north of Balaton Lake, this horizon is unknown. The text discusses the question of the duration and synchronisation of burial sites on the Alsónyék site, where ceramics equivalent to Lengyel II and III stages in Slovakia, Moravia and Austria is missing. According to relative chronology, non of the burial sites could be contemporary with the Tiszapolgár group in Tisza region.

lengyelská kultúra, chronológia, Slovensko, Morava, Rakúsko, Maďarsko

Lengyel culture, chronology, Slovakia, Moravia, Austria, Hungary

KERAMICKÝ DEPOT MORAVSKÉ MALOVANÉ KERAMIKY Z NEOLITICKÉHO SÍDELNÍHO AREÁLU V PLZNI-KŘIMICÍCH

MILAN METLIČKA

V roce 2006 byl při záchranném archeologickém výzkumu neolitického sídelního areálu Křimice I objeven v hlínku 700 depot tří keramických nádob cizí provenience. Všechny tři mají analogie ve tvarech moravské malované keramiky, v jejím starším stupni. Řešena je otázka původu nádob, důvodu jejich deponování a směru pronikání kulturních vlivů do jihozápadních Čech na konci neolitu a počátku eneolitu. Křimický nález je jedním z mála keramických depotů kultury s moravskou malovanou keramikou. Závěr je věnován praktickému účelu šesti výčnělků a uch charakteristických profutny moravské malované keramiky.

In the year 2006, during a rescue archaeological excavation of the Neolithic settlement of Křimice I, a deposit of three ceramic vessels of foreign origin was discovered in a clay pit (feature 700). All three have analogies in the shapes of Moravian Painted Ware, in its early stage. The question of the origin of vessels, the reason for their deposition, and the direction of penetration of cultural influences into southwestern Bohemia at the end of the Neolithic and the beginning of the Eneolithic is addressed. The Křimice find is one of the few ceramic deposits of the Moravian Painted Ware culture. The conclusion is devoted to the practical purpose of the six protrusions and handles characteristic of the tall profiled storage vessels of Moravian Painted Ware.

neolit, moravská malovaná keramika, keramický depot, archeologické výzkumy, Křimice, jihozápadní Čechy, Morava

Neolithic, Moravian Painted Ware, pottery deposit, archaeological excavations, Křimice, southwest Bohemia

Úvod

Jak už to v archeologii bývá, k nejzajímavějším objevům a nálezům dochází nečekaně, v nejméně vhodnou dobu, na nejméně obvyklých místech a neřídka je objeven ten největší flegmatik na celém výzkumu. Je to takový Murphyho zákon archeologických objevů. Nesmíme zoufat a musíme za ně být rádi a nějak se s touto situací vypořádat. Je to i případ depotu keramických nádob objevených při záchranném výzkumu v Plzni-Křimicích v roce 2006.

SÍDLIŠTĚ JORDANOVSKÉ KULTURY Z VYSOKÉHO MÝTA V POLOZE ZA PIVOVAREM

DAVID VÍCH

Při archeologickém výzkumu v rámci budování infrastruktury pro nové domy ve Vysokém Mýtě (Pardubický kraj, Česká republika) byly prozkoumány tři objekty jordanovské kultury, dokládající přítomnost dalšího jordanovského sídliště v k. ú. Vysoké Mýto. Koncentrace lokalit jordanovské kultury na vysokomýtském katastru naznačují směr, kudy se do Čech dostávaly v časném eneolitu moravské vlivy.

Three settlement features of Jordanov culture were excavated during archaeological research as part of the construction of infrastructure for new houses in Vysoké Mýto (Pardubice Region, Czech Republic), showing the presence of another Jordanov culture settlement in the cadastre of Vysoké Mýto. Concentration of the sites of Jordan culture on the Vysoké Mýto cadastre indicates the direction in which Moravian influences came to Bohemia in the Initial Eneolithic.

jordanovská kultura, časný eneolit, sídliště, keramika, východní Čechy

Jordanov culture, Initial Eneolithic, settlement, pottery, Eastern Bohemia

Úvod

V pokročilém podzimu roku 2019 došlo při banálním archeologickém dozoru k objevu zcela neznámého pravěkého sídliště, u něhož jsme na základě několika střeptů sebraných na povrchu objektu pojali podezření, že by alespoň částečně mohlo náležet časnému eneolitu. Následný záchranný archeologický výzkum skutečně prokázal vedle doby bronzové rovněž přítomnost situací jordanovské kultury, jejichž prezentace je úkolem následujících rádků.

Přírodní podmínky a historie poznání lokality

Místo nálezu leží v areálu Litomyšlského úvalu (DEMEK – MACKOVČIN eds. a kol. 2006) v nadmořské výšce okolo 300 m na výrazném leč nikterak dominantním návrší, jehož charakter navíc výrazně stírá současná moderní zástavba. Nejbližší případný povrchový zdroj vody se dnes nachází 300–400 m západně od lokality v podobě drobné příležitostné vodoteče, návrší samé podle dnešní situace (ovšem razantně změněné zástavbou) žádný

DALŠÍ OBJEKT S BRÁZDĚNÝM VPICHEM A S DOKLADY ZPRACOVÁNÍ ROHOVCE TYPU STRÁNSKÁ SKÁLA Z BRNA-MALOMĚŘIC

MIROSLAV ŠMÍD – PETR KOS – ANTONÍN PŘICHYSTAL

V letech 2017–2019 proběhla další etapa výzkumu v Brně Maloměřicích, během níž bylo evidováno a prozkoumáno celkem 21 objektů. Práce je věnována dvěma z nich; první objekt 505/2017 poskytl obsáhlou kolekci keramiky ze závěru časného eneolitu, obsahující tři výrazné komponenty: epilengyelský, nálevkovitých pohárů, a s brázděným vpichem. Jde o druhý nálezkový celek stejného charakteru z této lokality. Druhý objekt 517/2017 datují nálezy do starší fáze baalberského stupně nálevkovitých pohárů. Poskytl zlomek tyglíku miskovitěho tvaru, který rozmnožil stávající doklady staroneolitické metalurgie na Moravě a chronologicky velmi dobře uchopitelné ucho amfory s terčovitou aplikací typu Hunyadihalom. Oba časně eneolitické objekty poskytly také objemnou kolekci štípané industrie, dokládající intenzivní zpracování rohovce ze Stránské skály v Brně-Slatině. Nacházely se blízko sebe a lze proto uvažovat, že patřily jednomu výrobnímu areálu. Aktuálně získaná ¹⁴C data z objektu 500/2016 verifikují opodstatněnost vyčlenění horizontu s „archaickým“ brázděným vpichem na Moravě a otevírají prostor úvahám o kulturním a chronologickém prolínání v závěru časněho a na počátku starého eneolitu. Komparace a z nich plynoucí závěry naznačují reálnou možnost paralelního vývoje dvou odlišných komponent, podílejících se na formování moravsko-rakouské skupiny nálevkovitých pohárů – souborů charakteru božického depotu na jedné a s nejstarší baalberskou keramikou na straně druhé.

In the years 2017–2019, the next phase of excavation took place in Brno-Maloměřice, during which a total of 21 features were registered and excavated. This paper is devoted to two of them; the first, feature 505/2017, provided a comprehensive collection of pottery from the end of the early Eneolithic, containing three distinct components: Epilengyel, Funnel Beaker, and „Furchenstich“ pottery. It is the second find of the same nature from this site. The next one, feature 517/2017, is dated to the earlier phase of the Baalber stage of the Funnel Beaker Culture. He provided a fragment of the bowl-shaped crucible, which enlarged existing evidence of early Eneolithic metallurgy in Moravia, and a chronologically very well-grasped amphora ear with a target application of Hunyadihalom-type. The two early Eneolithic objects also provided a voluminous collection of chipped industry, showing the intensive processing of the chert from the Stránská skála in Brno-Slatina. They were close together and could therefore be considered to have belonged to a single production site. Currently obtained ¹⁴C data from the 500/2016 object verifies the justification of setting aside a horizon with an „archaic“ Furchenstich in Moravia, and opens the way to reflections on cultural and chronological intermingling at the end of the initial and early Eneolithic. Comparison and the resulting conclusions suggest the real possibility of the parallel development of two distinct components, involved in the formation of the Moravian-Austrian Funnel Beaker group – assemblages of the character of the Božice deposit on the one hand and with the oldest Baalberg pottery on the other.

JEŠTĚ JEDNOU O KERAMICKÉM DEPOTU Z BOŽIC (OKR. ZNOJMO)

ALENA NEJEDLÁ – TOMASZ J. CHMIELEWSKI

Božický depot byl od svého vyzvednutí v roce 1935 popsán již několikrát. Hlavním cílem této studie bylo otevřít novou diskusi týkající se datace souboru s údaji již publikovanými. Materiál byl podroben novému zhodnocení včetně C14 datování kostěného šídla, které je podle J. Kovárníka spojeno s depotem.

The Božice deposit has been described several times since it was excavated in 1935. The main objective of this study was to open a new discussion concerning the dating of an already published set of finds. The material has been re-evaluated, including C14 dating of the bone awl, which according to J. Kovárník was connected to deposit.

*Morava, božický depot, kultura nálevkovitých pohárů, nové zhodnocení, datování ¹⁴C
Moravia, Božice deposit, Funnel Beaker culture, new evaluation, ¹⁴C dating*

Úvod

Depot z Božic, uložený ve sbírkách Jihomoravského muzea ve Znojmě, se řadí k nejdiskutovanějším moravským nálezovým souborům spojovaným s kulturou nálevkovitých pohárů (KNP). Sestává především z keramických nádob a patří v diskuzích nad taxonomií a chronologií předbaalberského stupně KNP k nejčastěji citovaným (viz np. ZÁPOTOCKÝ 1957, 217–226; ZÁPOTOCKÝ 1958, 667–669; LICHARDUS 1976; LICHARDUS 1998, 36–37; ŠMÍD 1993, 168; ŠMÍD 1994, 136–137; ŠMÍD 2017, *passim*; RUTTKAY 1995, 132–134). Naposled se o určení chronologické pozice tohoto horizontu pokusil Jaromír Kovárník (2002; srov. také KOVÁRNÍK 2020, 425–436). Ve svém článku s názvem „Keramické votum z Božic, brázděný vpich a jiná zjištění aneb Ján Lichardus má pravdu“ opět, avšak podrobněji, prezentoval již publikované nálezy (VRBKA 1936; ZÁPOTOCKÝ 1957, 217–226; HOUŠTOVÁ 1960, 3: 9–10, Tab. II, III, IV, 1, 4–5; ŠMÍD 1993, 168, obr. 99) a spojil je s několika dalšími artefakty. Ty byly uloženy ve sbírkách znojemského muzea, avšak podle jeho názoru (KOVÁRNÍK 2002, 34–36) chybně zaevidovány pod jinou lokalitou (Hodonice), neboť plně odpovídaly dříve v literatuře

NÁLEZY BADENSKEJ KULTÚRY Z POVODIA KRIVÁNSKEHO POTOKA (STREDNÉ SLOVENSKO, OKRES LUČENEC)

RÓBERT MALČEK – VLADIMÍR MITÁŠ

Príspevok prezentuje nálezy badenskej kultúry z povodia Krivánskeho potoka, ktoré sa nachádzajú na juhu stredného Slovenska v okrese Lučenec. Novoobjavené sídliskové lokality v katastrach obcí Lovinobaňa, Uderiná a Divín, ale aj dávnejšie známe eneolitické nálezisko z obce Točnica, poskytli na spracovanie menšie súbory keramických nálezov, prevažne zberového charakteru. Predložený je ich základný opis a relatívne datovanie keramiky na základe analýzy štýlovej príslušnosti, ako aj priestorové a environmentálne dáta evidovaných lokalít. Analyzované keramické súbory s najväčšou pravdepodobnosťou náležia badenskému štýlu Ózd, čo ukazuje na osídlenie dotknutého mikroregiónu v mladšom klasickom, alebo poklasickom období badenskej kultúry (asi 3100/2900 BC). Z poľnohospodárskeho potenciálu mikroregiónu a analýzy sídliskovej stratégie vyplýva, že osídlenie determinovala alternatívna ekonomická stratégia, napr. pastierstvo.

The paper presents the findings of the Baden culture from the Krivánsky potok basin, located in south central Slovakia in the Lučenec district. The newly discovered settlement sites in the Lovinobaňa, Uderiná and Divín municipalities, as well as the previously known eneolithic site from the municipality of Točnica, have provided for processing minor sets of pottery finds of mainly surface survey nature. Their basic description and relative dating of ceramics are presented, based on an analysis of style affiliation, as well as spatial and environmental data of registered sites. The pottery ensembles analysed most likely belong to the Baden-style Ózd, indicating the settlement of the micro-region in the later classical or post-classical period of the Baden culture (about 3100/2900 BC). Based on the agricultural potential of the micro-region and the analysis of the settlement strategy, alternative economic strategies, such as pastoralism, have determined the settlement pattern.

stredné Slovensko, Krivánsky potok, mikroregión, stredný eneolit, badenská kultúra, sídliskové stratégie

Central Slovakia, Krivánsky potok, micro-region, middle Eneolithic, Baden Culture, settlement strategies

Z vymapovania lokalít badenského kultúrneho komplexu v južnej časti stredného Slovenska doposiaľ vysvitala existencia dvoch sídliskových agregácií v danom priestore, totiž jednej situovanej do Zvolenskej kotliny a jednej na Gemer so západným okrajom presahujúcim do Novohradu, kde zvláštne zoskupenie predstavuje zhľuk výšinných polôh v Cerovej vrchovine (MALČEK 2013, obr. 56; 61; 67). Spomenuté regióny, vyznačujúce sa identickým, alebo aspoň veľmi blízkym materiálnym prejavom, oddeľuje asi

NOVÁ PRAVĚKÁ OHRAZENÍ NA VÝŠKOVSKU. VÝSLEDKY VYUŽITÍ DIGITÁLNÍCH VÝŠKOPISNÝCH MODELŮ A TERÉNNÍ PROSPEKCE V ROCE 2020

IVAN ČIŽMÁŘ – MÁRIA HAJNALOVÁ – JAN MARTÍNEK –
DAVID PARMA – MIROSLAV POPELKA – ELIÁŠ URBAN

Relikty pravěkých opevnění a ohrazení představují jednu z domněle nejlépe známých kategorií pravěkých památek na našem území. K dispozici je řada katalogů a jsou obvykle i nedílnou součástí širších interpretačních konceptů příslušných období, nezdědka se objevují názory o minimální pravděpodobnosti objevu nových lokalit. Na vzorku případů z neolitu a eneolitu z jediného moravského regionu je představen skutečný potenciál nových digitálních terénních modelů, umožňující v kombinaci s terénní prospekci při jasném zacílení identifikovat zcela nové kategorie pravěkých ohrazení. Jejich evidence má primárně význam v rovině památkové péče, druhotně pak nepochybně i jako podnět pro nové syntetické práce.

Relics of prehistoric fortifications and enclosures represent one of the supposedly best-known categories of archaeological monuments in our territory. Several catalogues are available, enclosures usually play an integral part of the broader interpretative concepts of the respective periods, and not infrequently opinions are expressed about the minimum probability of discovery of new sites. A sample of Neolithic and Eneolithic sites from a single Moravian region shows the true potential of new digital terrain models, allowing in combination with clearly targeted field survey identification of entirely new categories of prehistoric enclosures. Their registration is of primary importance in terms of heritage management, and secondarily, no doubt, as an impetus for new synthetic works.

neolit – eneolit – jižní Morava – dálková prospekce – ohrazení – absolutní data

Neolithic – Eneolithic – South Moravia – remote sensing – enclosures – absolute dating

Úvod

Relikty pravěkých fortifikací jsou ve středoevropském prostředí jedním z primárních objektů zájmu archeologů prakticky od počátků systematického rozvoje oboru v 19. století. Již tehdy byla popsána a do literatury uvedena většina nejlépe dochovaných hradišť. Do poloviny 20. století dochází ke katalogizaci většiny lokalit (ČERVINKA 1896; 1948), v průběhu druhé poloviny 20. století pak k upřesnění jejich datace a interpretace, a to spíše po jednotlivých obdobích (např. DOHNAL 1988; NEKVASIL 1990; RAKOVSKÝ 1990; STAŇA 1985). Po roce 2000 se objevují první komplexní katalogy, přičemž se zvláště ve větších syntézách běžně setkáváme spíše s představou o víceméně konečném stavu poznání tohoto typu archeologických

MÁLO ZNÁMÉ POHŘEBIŠTĚ ÚNĚTICKÉ KULTURY ZE ZNOJMA

TEREZA PAVELKOVÁ – DAVID ROŽNOVSKÝ

V roce 2019 uplynulo 120 let od výzkumu únětického pohřebiště na lokalitě Znojmo-Novosady. Mezi 31. červencem a 8. srpnem 1899 zde bylo během stavby dělnických domků prozkoumáno celkem pět hrobů únětické kultury. Některé z nich byly vyzvednuty in situ a k odbornému zpracování odvezeny do znojmského muzea. Nálezy bohužel zpracovány nebyly, postupně byla lokalita a původ hrobů zapomenuty. Nikdy nedošlo k jejich rozebrání, spíše naopak, byly zpevněny betonovou/cementovou hmotou, která je víceméně znehodnotila. Teprve díky náhodě a také postupnému zpracování starobronzových nálezů uložených v Jihomoravském muzeu ve Znojmě se podařilo hroby a část hrobové výbavy identifikovat a ztotožnit s výzkumem z roku 1899.

In 2019, 120 years have passed since the excavation of the Únětice Culture burial site at the Znojmo-Novosady site. Between July 31 and August 8, 1899, a total of five graves with stone constructions dating back to the later Únětice Culture were examined during the building of the workers' houses. Some of them were picked up in situ and taken to the Znojmo museum for special processing. Unfortunately, the findings were not processed, gradually the site and origin of the graves were forgotten. They were never dismantled, rather the reverse, they were reinforced with a concrete/cement mass that rendered them more or less degraded. It was only by chance, as well as the gradual processing of the Early Bronze finds stored in the South Moravian Museum in Znojmo, that the graves and some of the grave equipment were identified and aligned with the 1899 excavation.

*Znojmo-Novosady (okr. Znojmo), starší doba bronzová, únětická kultura, pohřebiště
Znojmo-Novosady (Znojmo dist.), Early Bronze Age, Únětice culture, burial ground*

Úvod

Znojmo-Novosady jakožto archeologickou lokalitu proslavil Jaroslav Palliardi, který na katastru této bývalé obce poprvé objevil a popsal nálezy kultury s moravskou malovanou keramikou (PALLIARDI 1889a, 8; týž 1894b, 128–138, tab. II–IV; 1897). Možná právě díky Palliardiho věhlasu byla v minulosti mylně publikována společná fotografie (obr. 3)¹ účastníků a přihlížejících jako výzkum J. Palliardiho (např. ČIŽMÁŘ – HÁJEK 2008, obr. 2; KOVÁRNÍK 2001, tab. 1: 1; týž 2016, Abb. 8). Nicméně při porovnávání dostupných fotografií z výzkumu únětického pohřebiště z r. 1899 vyšlo najevo, že zmiňovaný snímek dokládá právě tento výzkum a její autor, podobně jako

¹ Nutno podotknout, že u fotografie byl bez bližších informací přípis Znojmo-Novosady.

KOVOVÁ DEPOZITA DOBY POPELNICOVÝCH POLÍ Z PAVLOVSKÝCH VRCHŮ

ALEŠ NAVRÁTIL

Pavlovské vrchy představují jedinečnou soustavu kopců, na kterých se nachází tři ohrazené areály doby bronzové. Celá oblast patří k těm archeologickým památkám, které v nedávné minulosti vešly ve známost intenzivními aktivitami rabovačů archeologických lokalit s detektory kovů. Navzdory rozsáhlé devastaci nálezového fondu vyplývá z aktuálních dat, že Pavlovské vrchy hrály významnou společensko-ekonomickou roli v době popelnicových polí. K dostupným datům náleží také pět hromadných nálezů, které s nelegálními detektorářskými aktivitami souvisejí. Díky různým okolnostem se však dostaly do muzejních sbírek. Cílem studie je prezentace těchto souborů a jejich zapojení do diskuze týkající se interpretace kovových depozit doby bronzové.

Pálava Hills form a unique natural formation with three Bronze Age hillforts. The area belongs to those archaeological sites well known for being a prominent looting target of metal detector users. Despite extensive damage of the sites actual archaeological data hint that the Pálava Hills played an important regional socio-economic role in the Urnfield period. The data include five hoards looted from the sites. For various reasons these hoards are now part of official archaeological collections. This study aims to present these hoards and to include them into the discussion on the interpretation of hoard deposition in general.

*Jižní Morava, Pálava, doba bronzová, popelnicová pole, depot, detektory kovů, hradiště, bronz
South Moravia, Pálava, Bronze Age, Urnfield Period, hoard, metal detector, hillfort, bronze*

Úvod

V roce 2010 byl publikován článek pojednávající o hradisku Tabulová hora u Klentnice ve světle informací o nelegálních detektorářských aktivitách v oblasti Pavlovských vrchů (NAVRÁTIL 2010). Jádrem studie bylo představení tří hromadných nálezů z doby popelnicových polí, které pocházejí výhradně z nelegální detektorové činnosti. Podrobnější informace o jejich existenci a podobě byly známy pouze prostřednictvím fotografií, případně informací pocházejících z prostředí amatérské veřejnosti. Hlavním cílem studie bylo na příkladu Tabulové hory poukázat na do té doby ne zcela zřejmou míru rabování významných lokalit doby bronzové a dopad této situace na možnosti archeologického poznání (srov. NAVRÁTIL 2015).

Jelikož dva ze tří souborů prezentovaných ve studii z roku 2010 jsou známy pouze z fotografií a jejich obsah není dostupný, jsou tyto soubory dále badatelsky neuchopitelné. Cílem tohoto článku je revize a aktualizace současného stavu nálezového fondu bronzových depotů z oblasti Pavlovských

VÝZKUM HALŠTATSKÉHO POHŘEBIŠTĚ V MOHELNĚ – NA ČERNÝCH. PRŮBĚŽNÉ VÝSLEDKY PROBÍHAJÍCÍHO ZÁCHRANNÉHO VÝZKUMU A GEOFYZIKÁLNÍ PROSPEKCE V LETECH 2014 A 2020

DANA VITULOVÁ – JARMILA BÍŠKOVÁ – JIŘÍ KALA –
PETR KNOTEK – PETR KOS – TOMÁŠ TENCER

Článek je koncipován jako předběžná informace o doposud probíhajícím záchranném výzkumu pohřebiště v trati Na Černých (k. ú. Mohelno, okr. Třebíč), který byl zahájen v roce 2014 a probíhá s přestávkami až do současnosti. Roku 2020 proběhla geofyzikální prospekce, která naznačila možnosti dalšího terénního výzkumu. Mohelenská halštatská nekropole zaujímala původně značnou část návrší jižně od městyse Mohelno. Zatímco východní část pohřebiště (Mohelno I) byla již dříve poničena zemědělci a v současnosti ji tvoří CHKO Mohelenská hadcová step, východní část (Mohelno II) je dosud zemědělskou půdou, kde jsou orbou narušovány jednotlivé hroby. Doposud zde bylo zachyceno 11 hrobů a 1 sídlištní objekt, z nichž některé se podařilo prozkoumat namátkovým terénním odkryvem.

This paper is conceived as preliminary information about the ongoing rescue excavation of the burial site at the Na Černých (Mohelno cadastre, Třebíč district), which was launched in 2014 and runs with breaks until now. A geophysical survey took place in 2020, indicating the potential for further field research. The Hallstatt period cemetery originally occupied a considerable portion of the upland south of the town of Mohelno. While the eastern part of the burial ground (Mohelno I) has previously been damaged by farmers and is currently made up of the Mohelno Serpentine Steppe, the eastern part (Mohelno II) is still agricultural land where individual graves are disturbed by ploughing. So far, 11 graves and one settlement feature have been identified, some of which have been explored by excavations of limited extent.

Česká republika, Morava, Mohelno, doba halštatská, horákovská skupina, pohřebiště, geofyzikální prospekce, terénní odkryv, Ha C – Ha D

Czech Republic, Moravia, Mohelno, Hallstatt period, Horákov group, cemetery, geophysical survey, excavation, Ha C – Ha D

Úvod

V roce 2014 bylo prostřednictvím M. Salaše z MZM v Brně informováno pracoviště ÚAPP Brno, v.v.i. o novém halštatském pohřebišti, které je soustavně od roku 2013 narušováno hlubokou orbou v polní trati Na Černých u městyse Mohelno na Třebíčsku (obr. 1, 2). Lokalitu již dlouhodobě sleduje amatérský archeolog P. Knotek z Mohelna, který na nález upozornil archeology muzeí v Třebíči a Moravském Krumlově, do jejichž kompetence oblast (kraj Vysočina) náleží. Vzhledem k rozsahu lokality a její povaze bylo